

Naabrivalve sektorite turvalisuse tendentse käsitlev uuring, 2004

Eesti Naabrivalve on mittetulundusühing, mis keskendub erinevatele turvalise elukeskkonna ja kogukonna arenguga seotud aspektidele. Selgitamaks välja naabrivalve sektoris olevate inimeste turvatunde muutusi ning edasisi soovitavaid suundi, tellis MTÜ Eesti Naabrivalve Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika osakonnast sõltumatu uuringu, mida alljärgnevalt tutvustatakse.

Tegemist oli juhuvalimi alusel teostatava uuringuga, mis viidi läbi ajavahemikul 15. – 30. november 2004. Telefoniintervjuu meetodil küsitleti 217 naabrivalve sektori liiket. Neist 74 elas Viljandis, 46 Narvas ja 97 Tallinnas. Vastajaist 150 rääkis eesti ja 67 vene keelt. Sõltuvalt uuringu eripärast ning tulemuste diferentseerumisest linnade lõikes on ka alljärgnevad näitajad välja toodud kolme eraldi piirkonnana. Tulemusi presenteeritakse protsendina antud piirkonnas vastanud sektori liikmetest.

Saadud tulemused näitavad, et naabrivalve sektori moodustamine on toonud endaga kaasa hulganisti positiivseid tendentse. Näiteks arvab 61% Tallinna sektori liikmetest, et pärast sektori moodustamist on nende kodu ümbruses liikumine muutunud turvalisemaks. Ka Viljandis on kõvasti üle pooled vastanutest seisukohal, et nende kodu ümbrus on nüüd turvalisem. Positiivne on ka asjaolu, et veidi vähem kui pooled Narvas elavatest vastajatest tunnetavad nüüdseks turvalisemaks muutunud ümbrust. Eriti rahul tuleb antud näitajaga olla just seetõttu, et Narvas on enamik sektoreid loodud suurtesse korrusmajadesse ning seega käsitletakse kodu ümbrusena neid piirkondi, mis naabrivalve alla ei kuulu. Seega on naabrivalve sektori liikmete teadlikkuse tõus ning oskus kriisiolukorras käituda mõjunud kaudses mõttes positiivselt kogu ümbruskonnale.

Oma maja või korteri turvalisemaks muutmisega tegelnud 38% Viljandi elanikest. Siinkohal võib põhjuseks olla vara- või isikuvastase kuriteoga isikliku kogemuse puudumine. Seoses kõrgema kuritegevuse tasemega on aga täiendavalt oma kodu turvalisemaks muutmisega tegelenud 43% Narva ning 55% Tallinna vastajatest.

Lisaks eelnevale tunneb 75% Viljandi vastajatest, et pärast naabrivalve sektori loomist on nende kodune vara kindlamini kaitstud. Sarnane ehk 68% on vastav näitaja ka Tallinnas. Teatavasti on aga just varavastased kuriteod kõige sagedasemad, mis tõstab veelgi saadud tulemuste väärtust. Veidi tagasihoidlikum on antud näitaja Narvas, kus positiivseid muutusi tunnetavad selles osas veidi alla pooled vastanutest.

Pidades silmas naabrivalve ühiseid jõupingutusi kohalike omavalitsuste, politsei ning Päästeametiga tunnistab 75% Viljandi vastajatest, et pärast naabrivalve sektori loomist tunnevad nad, et võimalik abi on lähemal. 68% Tallinnas vastanud inimestest ning üle pooled Narva küsitletutest on samal arvamusel, mis tõestab, et koostöö erinevate organisatsioonide vahel leiab tunnustust ning on hädavajalik ka edaspidiseks arenguks.

Kui vaadata koostööpartneritele antud hinnanguid eraldi, siis võib välja tuua, et 74% Tallinnas vastanutest teeb politseiga koostööd. Samalaadsed on näitajad ka teistes linnades. Seega on sektori liikmed politsei jaoks igati arvestatav informatsiooniallikas. Siiski näevad sektori liikmed politsei töös ka teatavaid puudujääke ning seetõttu on rahulolu politsei tööga turvalisuse tagamisel kodupaigas 5pallisel skaalal järgmine: keskmine hinnang politsei tööle oli Viljandis 3,6; Tallinnas 3,4 ja Narvas 3,3 ning üldine keskmine hinnang 3,5 palli. Tasakaalustava faktina tuleb ära märkida, et kõigis kolmes linnas leidis vastajaid, kelle arvates on pärast naabrivalve sektori loomist muutunud politsei töö kvaliteetsemaks. Seega viitab eelnev pigem asjaolule, et koostööd sektori ja politsei vahel annaks kindlasti senisest efektiivsemaks muuta. Seda soovivad ka sektori liikmed. Peamise ettepanekuna politseile toovad vastajad välja selle, et nad sooviksid oma piirkonnas näha rohkem politsei patrulle.

Kõigis kolmes linnas teevad üle pooled vastanutest koostöö ka kohaliku omavalitsusega. Omavalitsustele tehakse ettepanek vaadata kriitilise pilguga linnade valgustatuse tase ning tegeleda jätkuvalt erinevate turvameetmete rakendamisega.

Lisaks turvatunde tõusule viitab uuring ka praktilise tegevuse tulemustele. Selle tõestuseks võib tuua asjaolu, et 1/5 Narva vastajatest väidab, et naabrivalve sektori tegevus on aidanud ära hoida mõne kuriteo. Samalaadne on näitaja ka Tallinnas ning

mõne protsendi võrra väiksem Viljandis. Viimane on seletatav väikelinna madalama kuritegevuse taseme ning suhteliselt värskest loodud sektoritega.

Naabrivalves osalejate tegevus on abiks ka politseile - 16% Tallinnas vastanud inimestest võib väita, et sektori tegevus on aidanud kaasa mõne kuriteo sooritaja tabamisele. Võttes arvesse, et enamik sektori liikmeid puutuvad kuritegevusega isiklikul tasandil kokku suhteliselt harva on antud näitaja veelgi mõjukam.

Lisaks elukeskkonna turvalisemaks muutmisele ning koostööle erinevate organisatsioonidega pöörab naabrivalve tähelepanu ka sellele, et inimesed suhtleksid üksteisega rohkem ning seeläbi funktsioneeriks ka sektor efektiivsemalt. Sektori moodustamise ja toimimise jooksul läbiviidud koosolekud, ühisõppused ning arutelud on tänaseks andnud käegakatsutavat tulemust. Kõigis kolmes linnas hindasid vastajad oma läbisaamist naabritega 5-pallisel skaalal 4 palliga. Seda võib aga pidada väga heaks tulemuseks, kuna näitab ka edasisist arenguruumi ning -soovi. Samuti võib märgata naabritevaheliste suhete teatavat paranemist pärast sektori moodustamist. Inimesed tunnevad oluliste numbrite nimekirja ja koosolekute tõttu oma naabreid paremini ning seetõttu hakkavad ka rohkem suhtlema. Kindlasti tekib ka suurem ühtekuuluvustunne.

Arvestades asjaolu, et naabrivalve näol on tegemist vabatahtliku programmiga, mida teostatakse omast vabast ajast, siis võib väita, et üldine hinnang oma sektori tööle 5 palli süsteemis oli rahuldav. Keskmine hinnang on Viljandis 3,9; Tallinnas 3,5 ja Narvas 3,2. Siinkohal tuleb ära märkida, et kõigis kolmes linnas hindasid vastajad sektori tööd konkurentsitult kõige enam 4 palli vääriliseks. Väga palju sõltub aga sektori töö just sektori vanemast. Seega on siinkohal vajalik välja tuua, et sektori vanemate tööd hinnati keskmiselt 5-pallisel skaalal mõõdetuna 4 palli vääriliseks. See näitab, et kindlasti on veel sektori töös arenguruumi.

Lisaks eelnevale töid vastajad välja, et nad on naabrivalve raames tegelenud aktiivselt nii valvamise kui teiste praktiliste tegevustega. Veelgi enam naabrivalve tööle aega pühenduma motiveeriks osasid vastajaid aga rohkem vaba aega ning reaalne kriisiolukord. Tuleb tõdeda, et antud näidete puhul andsid enamik vastajaid nõ mugavusvastuse "ei oska öelda".

Et sektori liikmed oleksid erinevatest turvalisusega seotud aspektidest paremini teadlikud ning oskaksid kriisiolukordades adekvaatselt käituda uuriti ka täiendavat koolitusvajadust. Just sektori liikmete ja vanemate koolitus on MTÜ Eesti Naabrivalve prioriteediks.

Täiendavat teavet MTÜ Eesti Naabrivalve tegevusprintsipi kohta vajaksid näiteks 80% Narva ning üle pooled Tallinna ja Viljandi vastajatest.

Eriti suur huvi on aga narvalastel just avaliku korra kaitsega seonduva seadusandluse osas, mille kohta sooviksid koolitust peaaegu kõik vastajad. Ka $\frac{3}{4}$ Tallinna ning veidi rohkem kui pooled Viljandi vastajad sooviksid ennast antud valdkonnas täiendada.

Enamik Tallinnas ning Narvas vastanutest vajaksid infot või koolitust käitumise kohta hädaolukordades. Sellekohasest oskusest ei ütleks ära ka 67% Viljandi vastajatest. Suur on huvi ka enesekaitse vastu.

Tulenevalt piirkondlikust eripärast sooviksid kõige rohkem infot valve ja signalisatsioonisüsteemide ning nende paigaldamise osas just narvalased. Veidi väiksem on huvi Tallinna, eriti aga Viljandi elanike hulgas.

Kõigis linnades leiaksid rohkem kui pooled vastanutest aega koolitusel osalemiseks, kui see toimuks töövälisel ajal.

Peamised ootused MTÜ-le Eesti Naabrivalve väljenduvad täiendavas soovis saada tagasisidet ning pöörata rohkem rõhku praktilisele tegevusele. Paraku sõltuvad aga mõlemad aspektid suuresti sektorisisest kommunikatsioonist, kuna peamine infovahetus nii sektorite kui ka politsei ning kohaliku omavalitsusega käib läbi sektori vanemate.

Seega võib uuringu kokkuvõttes väita, et MTÜ Eesti Naabrivalve töö on andnud soovitud tulemusi. Inimeste turvatunne on pärast sektori moodustamist valdavalt kasvanud - kodu ümbruses julgetakse rohkem liikuda ning ka oma vara pärast ei tunta enam nii suurt muret. Samuti tunnevad inimesed tänu naabrivalve algatusel loodud

informatsiooni ringsüsteemile, et abi on tõepoolest lähemal ning probleemid leiavad reaalse lahenduse. Samas näitas läbiviidud uuring, et ühingu tööd naabrivalve liikumise arendamisel saab parandada läbi suurema infovahetuse, tihedama suhtlemise ja koolituste pakkumisega. Edaspidise tegevuse planeerimisel pööratakse uuringu tulemustele suurt tähelepanu, need on heaks aluseks ühingu töö tõhustamisel.

Uuringu viis läbi Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduskond, juhendas Rein Murakas.

Kokkuvõtte koostas:

Kadri Põldaru

MTÜ Eesti Naabrivalve

Jaauuar 2005